

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КРУГЛОГО СТОЛУ

СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Факультет психології, політології та соціології

Кафедра психології

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

КРУГЛОГО СТОЛУ

«СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

Видавництво
«Юридика», 2025

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Аракелян Мінас Рамзесович**, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, перший проректор Національного університету «Одеська юридична академія»

Члени редакційної колегії:

Цільмак Олена Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Геращенко Олександр Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гурін Руслан Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Джежик Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Самара Ольга Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов Вячеслав Абдуллайович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шмаленко Юлія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів, унікальність тексту тез та дотримання вимог академічної доброчесності, несуть автори.

С 916 Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи : збірник матеріалів Круглого столу присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.) / за заг. ред. М. Р. Аракеляна. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. – 160 с. Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.29134>

ISBN 978-617-8182-85-4

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.29134>

Збірник матеріалів підготовлено за доповідями учасників Круглого столу «Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи» присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.).

УДК 159.98:340(049.2)

DOI:

Горбачевський Іван Віталійович,
здобувач 2 курсу кафедри психології та соціальної роботи
Національний університет «Одеська політехніка»
Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Боделан Марина Володимирівна

ВПЛИВ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ НА ПРАВОВУ СВІДОМІСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Гендерні стереотипи являють собою спрощені та часто усереднені уявлення про ролі, поведінку та якості, які суспільство приписує чоловікам і жінкам. Вони впливають на різні аспекти життя індивіда, включаючи його правову свідомість – усвідомлення прав, обов’язків і відповідальності, які закріплені в законодавстві. Правова свідомість формує не лише індивідуальне ставлення до суспільних норм і цінностей, а й загальну атмосферу у суспільстві.

Гендерні стереотипи, притаманні різним культурам, можуть суттєво обмежувати групи людей у їхньому розумінні прав і свобод. Наприклад, стереотипи, що жінки є емоційніше і менш розумними, ніж чоловіки, можуть призводити до недооцінки їхньої здатності брати участь у правових процесах. Жінки, які схильні до таких стереотипів, можуть менше вірити у свої правові знання і можливості захистити своє право. Це означає, що вони можуть не звертатися по правову допомогу, вважаючи, що їхнє слово не матиме значення в суспільстві, яке традиційно визнає чоловіків як «голос» у правових справах.

Гендерні стереотипи також впливають на формування правової освіти та її доступність. У багатьох випадках, правова освіта та інформація, що стосуються прав людини, потерпають від гендерних упереджень. Наприклад, програми правової освіти можуть акцентувати менше уваги на гендерних аспектах прав людини, або не включати у своїй основі питання, що стосуються прав жінок. Це формує нерівну основу для вивчення права, де жінки та інші гендерні меншини залишаються в тіні, позбавлені ключових знань, необхідних для захисту своїх прав.

Крім того, гендерні стереотипи можуть визначати те, як окремі особи оцінюють та сприймають свої права. Наприклад, стереотипи, які пов’язують жінок із домогосподарством

і обов'язками материнства, можуть призводити до меншої готовності жінок відстоювати свої професійні права. Навпаки, стереотипи, що зв'язують чоловіків із роллю постачальників, можуть робити їх більш схильними до боротьби за матеріальні права. На цьому етапі важливо зазначити, що така асоціація може викликати відчуття провини у жінок, коли вони беруть активну участь у правовій боротьбі, або у чоловіків, коли вони не стають основним джерелом доходу.

Негативний вплив гендерних стереотипів не обмежується лише правовою свідомістю, але може також мати серйозні наслідки для правопорушення та суспільної відповіді на них. Наприклад, стереотипи, що зменшують важливість гендерного насильства, можуть сприяти недостатньому реагуванню органів правопорядку. Це може створити враження, що такі випадки є менш серйозними або навіть нормальними у певних ситуаціях, що веде до їхнього замовчування або ігнорування. У результаті, жертви таких насильств можуть втрачати віру у свої права та можливість отримати захист.

Однак, важливо відзначити, що гендерні стереотипи не є незмінними та можуть бути подолані. Освіта, просвітницькі кампанії та зміни в політиці є дієвими інструментами для зменшення впливу стереотипів. Включення гендерної перспективи в усі аспекти правової освіти може сприяти формуванню нової правової свідомості, яка буде рівноправною і всебічною. Також важливим кроком є пряма мова про права та свободи для всіх членів суспільства, незалежно від статевої ідентичності. Загальний напрямок у цьому має бути пов'язаний із формуванням культури, в якій різноманітність визнається як цінність, а не як загроза.

Отже, гендерні стереотипи мають значний вплив на правову свідомість особистості, формуючи бар'єри у сприйнятті своїх прав і здатності їх захищати. Проте, дійсно, здатність суспільства подолати ці стереотипи та забезпечити рівний доступ до правової освіти може суттєво змінити цю динаміку. Важливо, щоб суспільство загалом усвідомлювало цей вплив і активно працювало над формуванням більш здорового і справедливого підходу до питань прав людини та гендерної рівності.

Список використаних джерел

1. Проць І. М. Окремі організаційно-правові механізми обмеження основних прав і свобод людини і громадянина за законодавством України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 1. С. 381–384.

2. Лазарєв В. В., Малиновська Т. М. Особливості гарантування прав і свобод людини в умовах воєнного стану в Україні. *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану*: зб. наук. пр. (м. Харків, 26 трав. 2022 р.). Харків : ХНУВС, 2022. С. 71–73.

Ключові слова: гендер, право, гендерні стереотипи, свідомість, особистість.

Keywords: gender, law, gender stereotypes, consciousness, personality.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
Азаркіна Олена Володимирівна ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРА СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.....	5
Базилевіч Марія Олексіївна СОЦІУМ ЯК ФОРМОТВОРЧЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ.....	9
Балтаджи Поліна Миколаївна ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДІАЛОГУ	13
Боделан Марина Володимирівна ВПЛИВ КОГНІТИВНИХ УПЕРЕДЖЕНЬ НА СВІДЧЕННЯ СВІДКІВ	15
Бордан Ольга Дмитрівна ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ ІЗ ДІТЬМИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	17
Герашенко Олександр Сергійович СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ.....	22
Горбачевський Іван Віталійович ВПЛИВ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ НА ПРАВОВУ СВІДОМІСТЬ ОСОБИСТОСТІ.....	24
Гурін Руслан Сергійович ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ».....	27
Деменнікова Ольга Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	30
Дизова Маргарита Сергіївна МЕХАНІЗМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	34
Джежжик Ольга Володимирівна РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ» В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ».....	37